

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ – ВАЖЛИВИЙ РЕЗЕРВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАНЯТЬ

Система охорони здоров'я нового тисячоліття потребує підготовки фахівця відповідного рівня здатного у повній мірі використовувати досягнення науки і техніки, в арсеналі якого є спеціальні, загальноосвітні та професійно – орієнтовані знання, які дають можливість оперативно надавати якісні медичні послуги в умовах, що стрімко міняються.

Випереджаючий розвиток світової науки і техніки, в тому числі і медичної, поява нових технологій і методик діагностики та лікування вимагають від підготовки медичних працівників, серед яких є і медична сестра, відповідних змін. Саме через це тепер, як ніколи раніше, значно розгалужується обсяг знань, умінь та навичок, якими зобов'язані володіти випускники медичного коледжу, розширюються вимоги до професійної підготовки медичного працівника, до прийняття ним адекватних рішень та відповідальність за їх реалізацію. На тлі стрімкого розвитку медицини та медичних технологій чітко прослідковується взаємна узгодженість знань із різних галузей людської діяльності, особливо виражене стирання граней наук та народження нових наукових понять і теорій.

Тому, міжпредметні зв'язки в навчально-виховному процесі медичного коледжу є віддзеркаленням міжнаукових зв'язків, що складають одну із характерних рис сучасного наукового пізнання. Міжпредметні зв'язки не тільки не втрачають актуальності, але й займають одне з ключових місць у системі професійної освіти. Вивчення загальноосвітніх та базових дисциплін повинно носити професійну спрямованість, бути менш формальним і максимально наближеним до медичної теорії та практики. Міжпредметні зв'язки – це не тільки взаємна узгодженість дисциплін, а насамперед система роботи викладача і студентів, під час якої в процесі оволодіння знаннями залучається зміст суміжних дисциплін з метою більш міцного засвоєння програмного матеріалу.

В педагогіці міжпредметні зв'язки розглядаються як:

- по-перше, міжнаукові зв'язки;
- по-друге, принципи дидактики;
- по-третє, умова, забезпечує послідовне відображення у змісті дисциплін об'єктивних взаємозв'язків, які діють у природі.

Саме з цих позицій під міжпредметними зв'язками у підготовці медичної сестри в медичному коледжі ми розуміємо систему знань, умінь та навичок, що побудовані на основних законах, теоріях та наукових фактах. Особливістю використання міжпредметних зв'язків при викладанні педіатричних дисциплін у підготовці медичної сестри є формування медичних знань, умінь і навичок та клінічного мислення.

Викладачі циклової комісії педіатричних та акушерсько-гінекологічних дисциплін шукають найефективніші варіанти і комбінації різних форм для кожної спеціальності, розділу, теми; прагнуть сформувати творчо-мислячого, висококваліфікованого медичного спеціаліста, здатного не тільки виконувати призначення лікаря, а й самостійно прийняти правильне рішення в реальних клінічних ситуаціях.

Навчальний процес на нашому цикловій комісії складається з поетапного формування і підготовки спеціаліста, де кожна дисципліна несе певний інформаційний зміст. Міжпредметна інтеграція вирішує завдання органічного поєднання в одну систему нової теми з попередніми і наступними знаннями, об'єднує логічними зв'язками дисципліни, розділи і теми в майбутній професійній діяльності, розвиває клінічне мислення студентів. Основне завдання міждисциплінарного інтегрування полягає в тому, щоб при вивченні певної теми активізувати раніше засвоєні необхідні знання, навички та вміння. При цьому повинні бути враховані інтереси наступних дисциплін, які будуть вивчатися в подальшому. Таким чином, міждисциплінарна інтеграція об'єднує навчання в цілісну освітню систему.

Методичний розподіл міждисциплінарної інтеграції проводиться за такими основними напрямками: перший напрямок базовий, фундаментальний – визначаються дисципліни, які є забезпечуючими, вони вивчаються попередньо. Для дисципліни «Медсестринство в педіатрії» це анатомія, фізіологія, фармакологія, основи медсестринства, ріст і розвиток людини. Другий напрямок – визначаються забезпечені дисципліни, де вже використовуються або в перспективі в подальшому можуть бути використані знання з дисципліни "Медсестринство в педіатрії", певних розділів, тем, це "Медсестринство в акушерстві", "Медсестринство в хірургії". Третій напрямок – це внутрішньопредметні зв'язки, що передбачають взаємозв'язок та інтеграцію теми, яка вивчається, з попередніми та наступними темами в межах даної дисципліни.

Системний міждисциплінарний метод навчання дозволяє підготувати медичного працівника з якісно новим рівнем мислення, щоб оцінити стан хворого організму, інтегруючи результати даних: анатомічних, фізіологічних, біохімічних, клінічних.

Тому на заняттях педіатрії визначаємо основну мету викладання дисципліни, як єдиної науки, так і в комплекті з іншими дисциплінами. Особливо це характерно при невідкладних станах, коли необхідно своєчасно, правильно і кваліфіковано надати долікарську допомогу, щоб зберегти здоров'я й життя дитини. Від поєднання загального мислення залежить тактика медичного працівника.

Отже, міждисциплінарні зв'язки формують інтерес до дисципліни, забезпечують вивчення програмного матеріалу, активізують розумову діяльність,

впливають на стосунки викладача і студентів, зближають навчання з майбутньою професією студента.

В наш час залишається актуальною міждисциплінарна інтеграція в підготовці студентів медичних коледжів, за допомогою якої навчання відбувається на якісно новому рівні, у студентів формується здатність вирішувати проблеми та брати на себе відповідальність.

Звернемо увагу на підготовку студентів на цикловій комісії педіатричних та акушерсько – гінекологічних дисциплін. Студенти при роботі в лікарні з дітьми стикаються з проблемою ефективного спілкування з маленькими пацієнтами. Відомо, що діти далеко не завжди "за вказівкою" будуть відповідати на всі питання, дозволяти себе оглянути. Це пов'язано, перш за все, з особливостями дитячої психології. "Не хочу спілкуватись", "не розумію", "я зайнятий грою", "ти мені не подобаєшся" і багато інших причин, коли дитина не йде на контакт. Крім того, студенти часто не мають особистого досвіду спілкування з дітьми. В цьому сенсі виділяються студенти, які мають власних дітей, молодших братів, сестер, племінників. Вони краще знаходять спільну мову з дітьми, причому різного віку. Тому вивчення дитячої і підліткової психології для студентів дуже актуальна. Вважаю, що при вивченні дисципліни "Основи психології та міжособове спілкування" необхідно ввести питання дитячої психології, приділяти увагу віковим психологічним особливостям дітей, вміню первинно оцінити інтелектуальний розвиток, емоційний стан, темперамент та поведінку дитини. Є діти, яким потрібно підіграти, "опуститися" до їхнього рівня, а з іншими поводитися, як з дорослими.

ВИСНОВКИ:

1. Актуальність проблеми міжпредметних зв'язків зумовлює необхідність аналізу історії їх розвитку задля того, щоб усвідомити сучасну значимість цих зв'язків і чітко визначити шляхи впровадження у підготовку медичної сестри на заняттях з дисципліни "Медсестринство в педіатрії".
2. Реалізація міжпредметних зв'язків у медичному коледжі повинна відбуватися на основі педагогічних та дидактичних принципів, що включають в себе цілісність, науковість, послідовність, доступність.
3. Міжпредметні зв'язки повинні впроваджуватися не тільки під час навчальних занять у вигляді фрагментів, або окремих етапів, але й у позааудиторній самостійній діяльності студента. Важливо реалізувати міжпредметні зв'язки на протязі всього навчального заняття. В той же час використання міжпредметних зв'язків не може бути самоціллю заняття, а лише допомогою у вирішенні поставлених навчальних завдань.

Т.Л.СНЕГУРСЬКА

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ. СУЧАСНІ ПІДХОДИ. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання – це процес установлення рівня досягнень очікуваних результатів навчання студентів в оволодінні змістом дисципліни порівняно з вимогами Державного стандарту програм.

Не можна допускати, щоб оцінювання було виокремлено з педагогічного процесу.

В.Сухомлинський

Моделі розбудови освітнього процесу.

Модель 1. Ключовим словом є ЗМІСТ. Головним вважають - чому навчати. Домінує знаннєвий компонент.

Модель 2. Ключове поняття - процес навчання. Зосереджена увага на тому. Як навчають, яким є пізнавальний процес, який дидактичний інструментарій застосовують. Захоплення новими методами навчання.

Модель 3. **Сучасна модель** ключовим словом є РЕЗУЛЬТАТ - чим, якими компетентностями має володіти студент.

У 1980-х і 90-х роках педагоги-психологи систематично вивчали вплив рівневих і бальних оцінок на групи студентів, і зробили висновки, що вид оцінювання дуже сильно впливає на мотивацію і результати навчання. «Орієнтація на оцінки» і «Орієнтація на навчання» призводять до обернено протилежних наслідків.

Види оцінювання:

Поточне оцінювання - це завжди чітке визначення балів, або рівня. Бальне оцінювання дещо відрізняється від рівневого. Різниця в тому, як людина сприймає свою оцінку, важливим є психологічний фактор. Оцінку в балах студент сприймає як завершену позначку, з якою він себе ідентифікує. Бальне оцінювання завжди фіксує результат досягнень студентів. Вважається, що така фіксація результатів досягнень має слугувати мотивацією для навчання. Але останні наукові дослідження показали, що цей механізм в дійсності не спрацьовує. На це є причини:

1.зовнішня мотивація (бажання батьків і викладачів, навчання через страх покарання за погані результати) є непродуктивною. Бальне оцінювання призводить до того, що студент вчиться для оцінки.

2.внутрішня мотивація студента при постійній фіксації результатів навчання, не підвищується, а скоріше знижується. Пояснення в тому, що студент розчаровується, коли бачить свою недостатньо високу оцінку. Через такі свої негативні емоції він втрачає віру в свої сили і бажання

навчатися. Бальне оцінювання ділить студентів за рівнем навчальних досягнень.

Рівневе/відсоткове оцінювання студент сприймає інакше, як показник своєї діяльності в певній роботі. Розуміє, на скільки якісно він виконав роботу на даний момент (на певний процент), і що наступного разу зможе виконати краще. Студент усвідомлює, що процес навчання є динамічним і залежить від її бажання та старання. Такі позитивні думки спонукають до подальшої діяльності і підвищують мотивацію. Рівневе оцінювання показує студенту *динаміку його розвитку і зростання*.

Для того, щоб уникати негативних наслідків поточного оцінювання, не потрібно від нього зовсім відмовлятися, адже це є обов'язковий інструмент навчального процесу. Відповідно до нової концепції, поточне оцінювання, безумовно, залишається, але змінюються акценти:

1.Поточне оцінювання рекомендується застосовувати не як постійне та основне, а періодично, в нормальних межах, через потрібні проміжки часу.

2.Пропонується навіть при поточному оцінюванні застосовувати зворотній зв'язок із студентами.

3.При збереженні всіх видів оцінювання, змінюється баланс їх застосування в навчальному процесі. Пріоритетним стає формувальне оцінювання з постійним зворотнім зв'язком із студентами (самооцінювання, взаємооцінювання) при всіх видах оцінювання, крім підсумкового.

Сучасна філософія оцінювання

В Законі України «Про фахову передвищу освіту» в визначенні мети освіти, ключовим поняттям є всебічний розвиток людини, це і є результат.

Зміст навчання базується на компетентністному, особистісно-орієнтованому і діяльністному підходах у навчанні. Іде спрямованість не тільки на засвоєння студентами різноманітних знань, але й на підготовку до життя, на навчання розв'язування проблем, що виникають на їхньому шляху.

Нові підходи освіти передбачають розвиток не лише когнітивного інтелекту, а й емоційного, вміння керувати своїми емоціями, розуміти емоції свої та інших людей, вміння працювати в команді, розвивати самостійність в прийнятті рішень.

Сучасна освіта впроваджує нові принципи сучасної філософії оцінювання саме для стимулювання бажання вчитися. Здобувачам освіти необхідно оволодіти такими якостями, які будуть допомагати їм успішно здійснювати свою діяльність у різних ситуаціях.

У світі найбільший запит нині не на знаннєвий багаж випускника, а на його психологічний ресурс. Головним орієнтиром для викладача є інструментарій оцінювання результатів навчання. В світовій педагогіці

поступово змінюється підхід до оцінювання. Компетентнісний підхід потребує нової системи вимірювання і оцінювання результатів навчання. Постало питання, яким чином оцінювання здатне покращити навчання і зробити його більш результативним. Основний акцент робиться на формульованню оцінюванню.

Філософія формульованню оцінювання.

Ідея формульованню оцінювання з'явилася у 1971 році. Змінюється ставлення до оцінювання. Формульованню оцінювання це без оціночне оцінювання. Це не оцінка, це - механізм формування навчального процесу, який сприяє процесу навчання. Викладач будує навчальний процес, простежує і корегує його для поліпшення навчальної діяльності студента. Оцінка - це не покарання, її не потрібно боятися.

Формульованню оцінювання - це індивідуалізований процес, який має для студента ціннісне значення і націлений передусім на підвищення ефективності навчання. Дає можливість відслідковувати прогрес розвитку. Розвиває у студентів відповідальність за своє навчання. Формульованню оцінювання дає студентам мету для навчання, а значить, і мотивацію. Це оцінювання для навчання, а не заради оцінки.

Формульованню оцінювання потрібно не тільки студентам, а й викладачам. Воно допомагає зростати професійно, дає інструмент для оцінювання своєї роботи. Дає можливість аналізувати кожне заняття. Воно дає змогу викладачу визначити потреби студента і відповідним чином адаптувати освітній процес до цих потреб.

Головна мета - коригування діяльності викладача та студентів для покращення результатів навчання. Це спосіб дізнатися, чого студенти не знають, поки вони ще знаходяться в процесі навчання, а не після.

Формульованню оцінювання складається з двох компонентів:

1.Оцінювання для навчання.

Оцінювання в процесі навчання. Відбувається під час навчання. Головна задача - надати студентам зворотній зв'язок, підкорегувати студента, дати можливість покращити свої результати, скорегувати власні дії на конкретному занятті. Студенти дають зворотній зв'язок викладачу, для того, щоб він зрозумів, що не так і зміг би змінити свою викладацьку практику. Також, паралельно, студент оцінює особисте зростання, особистий прогрес. Це оцінювання, яке мотивує студентів вчитися.

2.Оцінювання як навчання.

Це форма навчання, яка спрямована на те, щоб студенти оволоділи прийомами оцінювання, навчилися оцінювати власні здобутки і здобутки однолітків, навчилися сприймати оцінювання як навчання. Оцінюючи один одного, студенти вчать оцінювати себе, свою діяльність, розуміти свої реальні показники.

Оцінювання рівня досягнення студентів відбувається у формі само- і взаємооцінювання. Студент не може поставити собі оцінку, але може зрозуміти себе, свій розвиток в певній діяльності, оцінити результативність своєї роботи. При формульованому оцінюванні результати досягнень не фіксуються. Завдяки цьому студент відчуває, що він має ще можливість покращити свій результат, це підвищує його самооцінку, віру в свої можливості і свій ресурс.

Стратегії формульованого оцінювання

1. Виявлення потреб студентів та спонування їх до самонавчання та співробітництва.
2. Спостереження за процесом навчання.
3. Розвиток самооцінки та рефлексії.
4. Організація та забезпечення конструктивного зворотного зв'язку.

Принципи формульованого оцінювання

- Формульоване оцінювання не повинно містити негативних суджень чи критики. Доброзичливість. Емпатійність. Довіра.
- Вчить студентів самооцінюванню, формують уміння коректно висловлювати свою думку про результати роботи іншого, давати поради щодо його покращення.
- Критичне самооцінювання та взаємооцінювання навчальних дій, а не особистості, її здібностей і досягнень.
- Урахування індивідуальних особливостей у студентів.
- Відкритість та зрозумілість навчальної мети.
- Критеріальність оцінювання. Наявність у студентів чітких критеріїв оцінювання.
- Постійний конструктивний зворотній зв'язок від викладача до студента, від студента до викладача.
- Не протиставляє студентів одне одному.
- Усвідомлення студентом свого права на помилку.
- Розуміння студентами суті і мети формульованого оцінювання.
- Стимулюючим є порівняння роботи/відповіді з тим, як працював студент раніше.

Переваги формульованого оцінювання

1. Активне залучення студентів до самоконтролю та самооцінювання.
2. Постійне спостереження за динамікою розвитку студента.
3. Стимулювання у студентів бажання вчитися та прагнення досягти високих результатів.
4. Формульоване оцінювання насамперед передбачає оцінку процесу, а не досягнень.
5. Орієнтованість, зосередженість на особистості, головною метою є розвиток та покращення когнітивних здібностей.
6. Допомогає студентам вчитися один у одного.

Варіанти втілення на заняттях

1. Швидке опитування на будь-якому етапі заняття, допомагає тримати в тонусі студентів.

2. Самооцінювання, рефлексія студента щодо розуміння і засвоєння матеріалу. Відповідні техніки.

3. Анкети та усний зворотній зв'язок студентів щодо вражень від навчального процесу і особистої навчальної діяльності.

4. Навчання в ігровій формі в неформальній атмосфері.

5. Зворотній зв'язок викладача для заохочення студента. Прояв підтримки, позитивного підкріплення, схвалення, надання допомоги, підказок, рекомендацій щодо покращення результатів чи завершення роботи.

6. Обговорення і корегування разом із студентами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

7. Діалог із студентами з використанням незакінчених речень (щодо своїх емоцій, труднощів, непорозумінь, здивувань, бажань, успіхів і досягнень).

Висновки

Формувальне оцінювання – це основа усвідомленого навчання. Передбачає оцінку процесу, а не досягнень.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати бажання студентів навчатися, формувати впевненість у собі, наголошувати на сильних сторонах, а не на помилках, діагностувати свої досягнення на кожному з етапів навчання, вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню, підтримувати бажання навчатися, запобігати побоюванню помилитися, прагнути максимально можливих результатів, вчитися ставити мету й обирати засоби для її досягнення.

Формувальне оцінювання стимулює у студентів бажання вчитися і досягати високих результатів; є джерелом позитивних емоцій для кожного студента. «Навчити можна тільки щасливу людину».

Формувальне оцінювання підвищує самооцінку, навчає оцінювати себе не в порівнянні з іншими, а в порівнянні із своїми попередніми знаннями і вміннями, розвиває відповідальність за власне навчання і саморозвиток. Результатом є підвищення внутрішньої мотивації, що сприяє навчанню.

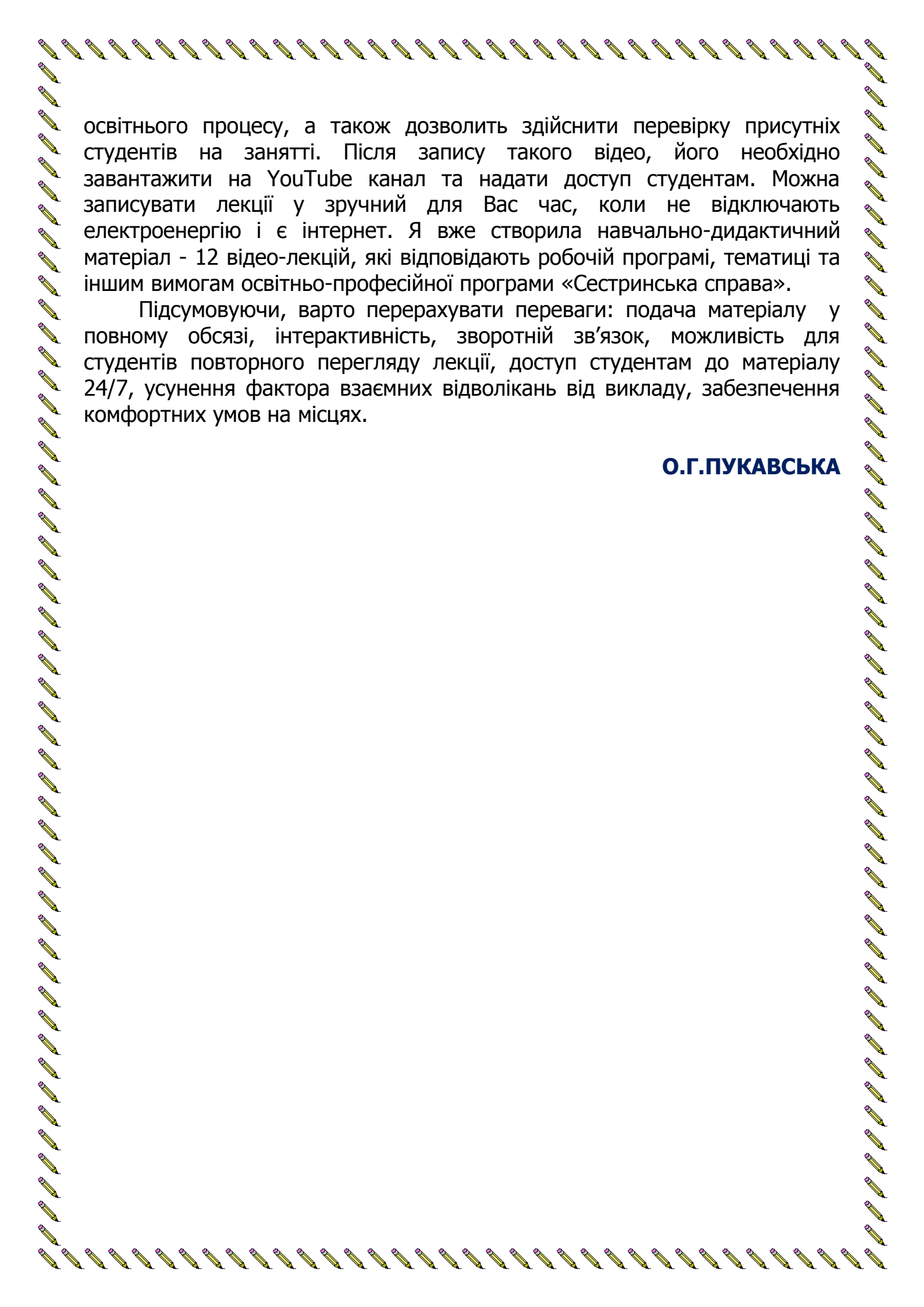
Т.В.МИЦКОВА

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ ZOOM ДЛЯ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ДИДАКТИЧНОГО ЛЕКЦІЙНОГО КОНТЕНТУ.

В складних умовах сьогодення викладачі фахових медичних коледжів опинились перед колосальним викликом – практично створити нову систему освіти для медичних сестер, фельдшерів, фармацевтів та ін. Щоб забезпечити ефективний освітній процес для наших студентів викладачі застосовують дистанційні технології навчання. Особливо зручним та багатофункціональним інструментом є програма ZOOM, яка дозволяє демонструвати презентацію лекції, тематичні навчальні відео, інтерактивні вправи на освітніх платформах в інтернеті в онлайн режимі та інше.

Лекційні заняття з клінічних дисциплін складаються з підготовчого, основного та заключного етапів. Підготовчий етап включає в себе організаційний момент – перевірка присутніх. З цим питанням можуть виникати труднощі у студентів: поганий інтернет, немає відеокамери, немає відповідного робочого місця та інше. Вирішувати такі труднощі доводиться в індивідуальному порядку з кожним студентом окремо, впроваджуючи особистісно-орієнтований підхід.

На основному етапі необхідно застосовувати інструменти мотивації: питання, проблеми пацієнта, ситуативні задачі, вікторини та інше. Програма ZOOM дозволяє успішно проводити цей етап лекційного заняття на високому рівні. Щодо заключного етапу, на якому ми підводимо підсумки, відповідаємо на питання студентів, закріплюємо отримані знання та даємо домашнє завдання, то ця частина лекції теж не викликає труднощів. Проте, а що робити викладачу в нашій країні під час війни, якщо відключено електроенергію чи інтернет у самого викладача? Як забезпечити освітній процес лекційних занять у суворих умовах війни в країні? На особистому досвіді я знайшла чудовий вихід за допомогою програми ZOOM. В цій програмі легко зробити запис вашої лекції з демонстрацією презентації, відео та інше. Під час запису необхідно задавати питання студентам, ситуативні задачі, тобто робити виклад матеріалу так, ніби Ви знаходитесь в лекційній аудиторії і бачите студентів наживо, а відповіді вони мають писати в коментарях до відео. Щоб уникнути непорозумінь зі студентами, необхідно дати чіткі вказівки щодо коментарів, а саме: не використовувати непристойних слів та ненормативну лексику, писати лише відповідно до теми заняття, використовувати медичну термінологію. Створення студентами таких коментарів під відео забезпечить формування у них інтегральної, частково загальних та спеціальних компетентностей. Такий спосіб подачі лекційного матеріалу забезпечить активізацію студентів, інтерактивність

освітнього процесу, а також дозволить здійснити перевірку присутніх студентів на занятті. Після запису такого відео, його необхідно завантажити на YouTube канал та надати доступ студентам. Можна записувати лекції у зручний для Вас час, коли не відключають електроенергію і є інтернет. Я вже створила навчально-дидактичний матеріал - 12 відео-лекцій, які відповідають робочій програмі, тематиці та іншим вимогам освітньо-професійної програми «Сестринська справа».

Підсумовуючи, варто перерахувати переваги: подача матеріалу у повному обсязі, інтерактивність, зворотній зв'язок, можливість для студентів повторного перегляду лекції, доступ студентам до матеріалу 24/7, усунення фактора взаємних відволікань від викладу, забезпечення комфортних умов на місцях.

О.Г.ПУКАВСЬКА

ЗАСТОСУВАННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасному суспільстві відбувається поступове усвідомлення, що однією з головних проблем як на сьогоднішній день, так і в майбутньому є забезпечення безпеки життєдіяльності людини, суспільства й усього людства.

Цивілізація, створення комфортних умов життя, науково-технічний прогрес, що завжди розглядався як засіб задоволення зростаючих матеріальних і духовних потреб людини, супроводжуються збільшенням кількості нових потенційних небезпек, зростанням сили й масштабу шкідливих, уражаючих та небезпечних факторів, які приймають глобальний характер.

Протириччя між потребами соціально-економічного розвитку суспільства й необхідністю збереження середовища життєдіяльності є ключовою проблемою, що постала перед людством. Вирішити це протириччя можливо шляхом формування особистості, яка спроможна оцінювати виникаючі небезпеки, заздалегідь передбачати заходи захисту, запобігати небезпеці. Сучасний освітній процес орієнтований на особистість, що відображає гуманістичну спрямованість освіти. От чому особлива увага в освіті приділяється розвитку особистості, у тому числі особистості безпечного типу поведінки, створенню умов для саморозвитку й самореалізації людини, підготовці її до самостійної діяльності в реальних життєвих умовах та небезпечних ситуаціях.

У зв'язку з цим зростає роль дисципліни «Безпека життєдіяльності».

Ураховуючи складність та особливості взаємодії людини з природним, техногенним та соціальним середовищем, підготовка її до безпечної життєдіяльності неможлива без урахування індивідуальних особливостей особистості. Цьому найбільш відповідають особистісно-орієнтовані підходи та технології.

У сучасному розумінні особистісно-орієнтований підхід в освіті передбачає визнання студента головною діючою фігурою всього освітнього процесу, створення для нього таких умов, у яких він знаходився б не в ролі виконавця або спостерігача, а був би повноправним автором своєї життєвої позиції, відповідальним за власні вчинки. Мета особистісно-орієнтованої освіти полягає у створенні оптимальних умов для розвитку й становлення особистості як суб'єкта діяльності та суспільних відносин, яка будує свою діяльність і стосунки відповідно до ситуації, яка оточує студента.

Особистісно-орієнтований підхід на заняттях з «Безпеки життєдіяльності» передбачає:

- становлення особистості в системі суспільних відносин;

- орієнтація системи освіти на інтереси розвитку особистості та загальнолюдські цінності;
- формування особистості безпечного типу з високим інтелектом, глибокими почуттями, волею, здібностями до духовного і фізичного самовдосконалення, попередження джерел загроз власному існуванню, здоров'ю і життю оточуючих людей, навколишньому середовищу.

Основними ознаками особистісно-орієнтованого підходу є:

- розвинути індивідуальні позитивні здібності кожного студента;
- максимально виявити і використати індивідуальний досвід кожного студента;
- допомогти студенту пізнати себе, самовизначитися та самореалізуватися;
- сформувати культуру життєдіяльності, правильно визначати лінії поведінки.

Особистісно-орієнтоване навчання під час вивчення Безпеки життєдіяльності розглядається як специфічна педагогічна діяльність по створенню кожному студенту оптимальних умов для розвитку й самореалізації їх потенційних можливостей, самостійності, здібностей до самоосвіти, набуттю загальнокультурних компетентностей.

Зазначені компетентності охоплюють:

- культуру безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності;
- знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та вміння визначити коло своїх обов'язків при виникненні небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та призвести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;
- уміння оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- здатність приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень.

Реалізація особистісно-орієнтованого навчання студентів здійснюється під час аудиторних занять, так і в позааурочний час.

Особистісно-орієнтоване заняття з безпеки життєдіяльності у коледжі від традиційного заняття змінює тип взаємодії «викладач – студент» від командного стилю - до співробітництва; орієнтацію викладача в ході заняття на аналіз не стільки результатів, скільки процесуальної діяльності студента; позицію студента - від старанного виконання до активної творчості, тобто

пошуку оптимального розв'язку в навчальній надзвичайній ситуації; мислення студентів - на рефлексивне, а націлене на результат - збереження життя й здоров'я.

Головна особливість особистісно-орієнтованого заняття полягає в тому, що викладач повинен не тільки давати знання, але й створювати оптимальні умови для розвитку особистості студента у процесі навчально-пізнавальної діяльності.

Серед принципів особистісно-орієнтованого підходу виділимо наступні:

- принцип неповторності кожного студента;
- принцип індивідуалізації навчально-виховного процесу;
- принцип урахування індивідуальних особливостей студентів;
- принцип одержання позитивних почуттів від навчання;
- принцип дослідницького підходу до дисципліни;
- принцип людяності, чуйності й тактовності стосовно студентів.

Для успішної реалізації принципів особистісно-орієнтованого підходу при вивченні дисципліни Безпека життєдіяльності ефективними є такі методи й технології навчання, які дозволяють студентам самостійно «будувати» свої знання, активно й творчо користуватися ними в житті як своїм надбанням.

При цьому особливу значимість набувають оригінальні методи навчання, максимальне використання природних умов і реальних життєвих ситуацій. Сьогодні є очевидним те, що реалізувати принципи особистісно-орієнтованого навчання при традиційних підходах неможливо. Для включення кожного студента в активний пізнавальний та пошуковий процес, який застосовує на практиці отримані знання з безпечного поводження, повинно бути створено таке навчально-виховне середовище, що забезпечувало б можливість вільного доступу до різних джерел інформації, спілкування з одногрупниками, спільної праці під час вирішення різних життєвих і важливих проблем.

Як показує практика, одним з ефективних засобів особистісно-орієнтованого навчання студентів є розв'язок ситуаційних завдань.

Застосування ситуаційних завдань особистісно-орієнтованої спрямованості по питаннях безпеки життєдіяльності сприяє створенню педагогічних ситуацій спілкування на практичному занятті, що дозволяють кожному студенту виявити ініціативу, самостійність; стимулює їх до застосування методів розв'язку проблеми на основі особистих знань і життєвого досвіду. Джерелами для розробки дидактичних завдань особистісно-орієнтованої спрямованості по безпеці життєдіяльності є публікації в газетах і журналах, сюжети з програм засобів масової інформації, розповіді очевидців небезпечних подій або ситуацій. Коли сюжет

знайдений і оброблений, необхідно сформулювати питання завдання студентам. Наприклад: «Як би зробили особисто Ви в даних обставинах? Кому і як варто було б зробити? Визначте оптимальний варіант розв'язку проблеми в даній надзвичайній ситуації? і т.д.

Ситуаційні завдання особистісно-орієнтованої спрямованості доцільно конструювати по рівнях складності, що відповідає принципам особистісно-орієнтованого підходу до навчання.

Кінцева мета застосування дидактичних ситуаційних завдань - навчити студента до системи аналітичної поведінки в навколишньому середовищі: передбачати небезпечні ситуації, оцінювати й прогнозувати їх розвиток, уміти ухвалювати доцільні рішення й дії з метою попередження виникнення екстремальної ситуації або пом'якшення наслідків від її дії.

Організований процес розв'язку ситуаційних завдань передбачає в першу чергу закріплення вивченого матеріалу, формування практичних умінь і навичок, розвиток емоційних вольових якостей особистості, логічного мислення, кмітливості.

Серед ситуаційних завдань, що використовуються мною на практичних заняттях, доцільно виділити **ситуацію-проблему, ситуацію-попередження, метод інциденту.**

Ситуація-проблема являє собою опис реальної проблемної ситуації. Мета студентів - знайти рішення ситуації або дійти висновку про його неможливість.

Ситуація-попередження описує застосування вже прийнятих раніше рішень, у зв'язку із чим ситуація носить тренувальний характер, служить ілюстрацією до тієї, або іншої теми. Мета студентів: проаналізувати дані ситуації, знайдені рішення, використавши при цьому набуті теоретичні знання.

Метод інциденту передбачає уведення несприятливих умов - дефіциту часу, інформації, надзвичайних обставин. Наприклад, студентам пропонується за дві хвилини розв'язати конфліктну ситуацію.

Висновок. Застосування особистісно-орієнтованого підходу в процесі викладання дисципліни Безпека життєдіяльності зосереджується на формуванні особистісних якостей студентів, їх особистісного зростання; стимулює розвиток та самовдосконалення студента.

Особистісно-орієнтований підхід є одним з найбільш ефективних засобів розвитку і формування навичок студентів до формування особистості безпечного типу, що розширює світогляд студентів, поглиблює знання про безпеки, моделі поведінки при їх прояві, сприяє вихованню моральних якостей особистості.

Н.В.ДУБАС

